

Persbericht

van het EU-drugsagentschap in Lissabon

EUROPEES DRUGSRAPPORT 2020: HIGHLIGHTS

Verstoring als gevolg van COVID-19 en een sterke drugsmarkt brengen nieuwe bedreigingen met zich mee voor de gezondheid en veiligheid in Europa

(22.9.2020, LISSABON — **EMBARGO 11.00 CET/10.00 Lissabon**) Hoge beschikbaarheid van alle soorten drugs, drugsproductie binnen Europa en hoog gedoseerde middelen zijn enkele van de zorgen die het **Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EMCDDA)** aanhaalt in het **Europees Drugsrapport 2020: Trends en ontwikkelingen** ⁽¹⁾. Het meest recente jaaroverzicht — dat 25 jaar monitoring benadrukt — bevat een beschrijving van de drugssituatie eind 2019 en recente veranderingen als gevolg van de **COVID-19**-pandemie begin 2020.

Enkele nieuwe ontwikkelingen die in het rapport aan de orde komen zijn: inbeslagnames van recordhoeveelheden cocaïne en grote hoeveelheden heroïne, schaalvergroting van de productie van synthetische drugs en de bezorgdheid over hoog-gedoseerde cannabis, nieuwe synthetische opioïden en ecstasy-pillen met een hoog MDMA-gehalte. Op basis van een nieuwe reeks snelle studies van het **EMCDDA** (voorjaar 2020) ⁽²⁾ wordt in het rapport ook ingegaan op de verstoring met betrekking tot drugsgebruik en de drugsmarkt als gevolg van **COVID-19**, die langetermijneffecten kan hebben voor instellingen voor verslavingszorg en wetshandavingsinstanties in Europa. Gevreesd wordt dat innovatieve drugsdistributiemodellen die tijdens de lockdown ontwikkeld werden in combinatie met de economische gevolgen van de pandemie voor kwetsbare gemeenschappen, zullen leiden tot nieuwe uitdagingen en dit bovenop de bestaande uitdagingen die een overvloedig aanbod van drugs met zich meebrengt.

Europese commissaris voor Binnenlandse Zaken Ylva Johansson: “Het *Europees Drugsrapport 2020* benadrukt de gevaren van de productie van en de handel in illegale drugs voor de gezondheid en de veiligheid van EU-burgers. Georganiseerde misdaadgroepen die actief zijn op lucratieve drugsmarkten en de recordhoeveelheden cocaïne en grote hoeveelheden heroïne die in beslag zijn genomen, wijzen op de aanhoudende dreiging die wordt gevormd door criminelen die toeleveringsketens, vaarroutes en grote havens trachten te benutten voor de handel in drugs. De toegenomen beschikbaarheid van alle soorten illegale drugs vergroot de gezondheidsrisico's. De nieuwe EU-agenda en het EU-actieplan inzake drugs voor 2021-2025 vormen het politieke en strategische kader om drugsgerelateerde veiligheids- en volksgezondheidsproblemen doeltreffend en uitgebreid aan te pakken door alle relevante instrumenten op lokaal, nationaal, EU- en internationaal niveau in te zetten.”

De drugssituatie in Europa tot 2020: highlights

In de analyse van dit jaar werden de volgende ‘belangrijkste aandachtspunten’ vastgesteld:

Grote drugstransporten worden steeds vaker onderschept — Een stijging van het aantal inbeslagnames van grote hoeveelheden cocaïne, hasj en, steeds vaker, heroïne die over zee worden vervoerd, geeft aanleiding tot bezorgdheid over georganiseerde misdaadgroepen die in legitieme toeleveringsketens, vaarroutes en grote havens infiltreren.

De rol van cocaïne in de Europese drugsproblematiek wordt groter — De zuiverheid van de cocaïne is toegenomen en meer mensen melden zich voor het eerst voor behandeling. Het aantal en de omvang van de inbeslagnames van cocaïne hebben nu een recordhoogte bereikt (181 ton, 110 000 inbeslagnames).

De mogelijke toename van het gebruik van heroïne en de bestaande schadelijke gevolgen geven aanleiding tot bezorgdheid — De in de EU in beslag genomen hoeveelheid heroïne verdubbelde bijna tussen 2017 en 2018 (toename van 5,2 tot 9,7 ton) en er zijn aanhoudende meldingen dat er in de Europese Unie heroïne wordt vervaardigd. Dit wijst erop dat meer waakzaamheid is geboden om signalen op te vangen van een toegenomen belangstelling van de consument voor deze drug. De toegang tot opioïdensubstitutiebehandeling blijft in sommige landen beperkt.

Inzicht in de gevolgen voor de volksgezondheid van sterke cannabis en nieuwe producten — Hasj en marihuana bevatten tegenwoordig gemiddeld ongeveer twee keer zoveel THC als tien jaar geleden. Dit vraagt om meer toezicht op de markt in een periode waarin ook nieuwe vormen van cannabis beschikbaar komen (bijvoorbeeld concentraten, eetbare producten).

Toegenomen en diverse drugsproductie in Europa — Gevestigde en nieuwe drugs blijven geproduceerd worden in Europa, voor lokale en mondiale markten. Er worden meer laboratoria en productielocaties opgespoord en er is sprake van meer diversificatie van chemische stoffen.

Vanwege de blijvende beschikbaarheid van zeer sterke MDMA-producten moet de bewustwording van gebruikers worden vergroot — De innovatie en schaalvergroting van de productie van synthetische drugs in Europa blijkt uit de continue beschikbaarheid van pillen met een hoog MDMA-gehalte en zeer zuivere poeders, die een aanzienlijk gezondheidsrisico opleveren voor consumenten. Dit onderstreept de noodzaak van interventies om de schadelijke gevolgen van recreatief drugsgebruik aan te pakken.

De toenemende complexiteit van de drugsmarkt brengt uitdagingen op het gebied van de regelgeving en gezondheidsrisico's met zich mee — Minder gebruikelijke en niet-gecontroleerde middelen blijken in sommige landen een groeiend probleem te zijn, met meer inbeslagnames van ketamine, GHB en LSD en bezorgdheid over het gebruik van stikstofoxide (lachgas) en nieuwe benzodiazepines.

Er zijn nieuwe instrumenten en innovatieve strategieën nodig om de schaalvergroting van hepatitis C-behandelingen te ondersteunen — Het is essentieel dat de toegang tot preventie, tests en behandeling van hepatitis C voor mensen die drugs injecteren wordt opgeschaald om infectie in deze groep uit te roeien. De invoering van betere technieken voor diagnose en toezicht om chronisch geïnficeerde mensen te identificeren is belangrijk om de behandeling gericht in te zetten.

Overdosissen wordt steeds vaker in verband gebracht met een ouder wordende populatie — Tussen 2012 en 2018 is het aantal sterfgevallen door een overdosis onder personen van 50 jaar of ouder toegenomen met 75%; in 2018 hebben naar schatting 8 300 sterfgevallen door een overdosis plaatsgevonden in de EU. Sterfgevallen door een overdosis met opioïden kunnen worden voorkomen door tijdige toediening van naloxon.

Nieuwe psychoactieve stoffen zijn een hardnekkiger probleem geworden — De afgelopen drie jaar werd in Europa ongeveer eenmaal per week een nieuwe psychoactieve stof voor het eerst ontdekt; in 2019 werden 53 stoffen ontdekt.

De opkomst van nieuwe synthetische opioïden is een zorgwekkend voorbeeld van het voortdurende aanpassingsvermogen van de markt — In 2019 werden acht niet-gecontroleerde nieuwe synthetische opioïden, voor het eerst aangetroffen, sommigen hiervan uit diverse en nieuwe groepen. Dit brengt nieuwe problemen op gebied van de volksgezondheid met zich mee.

Verstoring door COVID-19: uitdagingen

Aan de hand van de bevindingen van een reeks snelle studies van het EMCDDA wordt in het rapport beschreven hoeveel instellingen voor verslavingszorg zich in het eerste stadium van de lockdownperiode gedwongen zagen te sluiten of hun aanbod te beperken. Ze slaagden er echter in zich aan te passen en te innoveren (bijvoorbeeld door middel van beeldbellen en telegeneeskunde) om snelle toegang tot behandeling en andere ondersteuning te bieden. Het eerste effect van de crisis op de patronen van drugsgebruik was dubbel, met enerzijds tekenen van afnemende belangstelling voor stoffen die gewoonlijk in sociale settings worden gebruikt (bijvoorbeeld MDMA, cocaïne), maar anderzijds een duidelijke toename van het gebruik van andere stoffen in bepaalde groepen (bijvoorbeeld cannabis, nieuwe benzodiazepines). In eerste instantie werden leveringen van stoffen op de lokale drugsmarkten verstoord, wat leidde tot tekorten en hogere prijzen, maar hier zal mogelijk verandering in komen als maatregelen op het gebied van social distancing worden versoepeld.

Uit het rapport komt ook naar voren hoe snel georganiseerde misdaadgroepen hun *modi operandi* hebben aangepast, met name op retailniveau. Toen de straathandel geraakt werd door de beperking van de bewegingsvrijheid, gingen consumenten en dealers over op het gebruik van online darknetmarkten, socialmediaplatforms en pakket- en thuisbezorgingsdiensten. Uit de monitoring van de drugsmarkt blijkt dat op het niveau van de groothandel de smokkel via passagiersvluchten is afgenomen, maar dat de handel via de zeescheepvaart doorging op het niveau van vóór de pandemie. De productie van synthetische drugs en de cannabisteelt in Europa leken ook niet ernstig te zijn getroffen.

Alexis Goosdeel, directeur van het EMCDDA zegt: “De COVID-19-pandemie had onmiddellijk een verstrend effect op het drugsgebruik en de retaillevering en -diensten, en onderstreepte de specifieke behoeften van drugsgebruikers. Hoewel de langetermijneffecten van de pandemie nog moeten worden beoordeeld, merken we op korte termijn al veranderingen op, zoals meer belangstelling voor het gebruik van digitale technologieën op de drugsmarkt en innovatie op het gebied van hulpverlening in verband met drugsgebruik via e-health- en m-healthoplossingen. Wij moeten ons echter zorgen maken over het feit dat de economische gevolgen van de crisis voelbaar worden waardoor sommigen in onze samenleving kwetsbaarder kunnen worden voor drugsproblemen en betrokkenheid bij de drugsmarkt. Dit kan er voor zorgen dat onze toch al overbelaste instellingen meer onder druk komen te staan. Daarom is het van essentieel belang dat we snel handelen om nieuwe bedreigingen die als gevolg van deze snel veranderende situatie kunnen ontstaan, te kunnen vaststellen en aanpakken.”

De voorzitter van de raad van bestuur van het EMCDDA, Laura d’Arrigo, concludeert: “Bij het lanceren van het *Europees Drugsrapport* voor dit jaar en dit 25 jaar nadat het EMCDDA begon met de monitoring, staan we voor een uitdagend drugsprobleem. Dit wordt nog versterkt door de effecten van COVID-19. De Europese, evenwichtige aanpak van de drugsproblematiek is essentieel om te kunnen reageren op de complexe bedreigingen voor de gezondheid en de veiligheid die veroorzaakt worden door illegale drugs. Met het voorliggende rapport worden we er meer dan ooit aan herinnerd dat een objectieve beoordeling van de drugssituatie in Europa van cruciaal belang is om doeltreffend te kunnen reageren en om samen de te volgen koers te kunnen bepalen.”

⁽¹⁾ Het Europees Drugsrapport (Engels) en een overzicht van de belangrijkste aandachtspunten (in 24 talen) zijn te vinden op www.emcdda.europa.eu/edr2020. De gegevens die aan het rapport ten grondslag liggen zijn te vinden in het Statistical Bulletin 2020 www.emcdda.europa.eu/data/stats2020. De referentieperiode is de drugssituatie tot eind 2019.

⁽²⁾ Ga voor meer informatie naar www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19 en www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources